

Belastingen zijn de prijs voor beschaving

In het lijsttrekkersdebat verklaarden de fractievoorzitters van CDA, VVD en PVV, Van Geel, Rutte en Wilders dat de gemeenten de komende bezuinigingen niet mogen compenseren met belastingverhogingen. Dat vinden ze trouwens ook op nationaal niveau. De 35 miljard die men wil bezuinigen, merkwaardigerwijs lijkt iedereen dat als een soort natuurwet te aanvaarden, moeten worden opgebracht door de uitgaven van de overheid te verminderen. Want, zegt Van Geel, 'het probleem is niet dat de burgers te weinig betalen, maar dat de overheid te veel uitgeeft'. Met andere woorden: de rechtse politieke partijen zijn van mening dat we door moeten gaan met het kleiner maken van de overheid en meer aan de markt moeten overlaten. De neoliberale agenda moet verder worden afgewerkt, ondanks het onheil dat daardoor al over ons heen is gekomen.

Dat het puur ideologische overwegingen zijn, wordt duidelijk uit de argumenten die tegen belastingverhoging worden gebruikt. Het zou slecht zijn voor de economie en de werkgelegenheid. Dat is een keiharde leugen die door iedere politicus van links gemakkelijk te bestrijden is met een CPB-rapport dat eind vorig jaar verscheen onder de titel: *Hoe beschaafd is Nederland, Een fiscale kosten-batenanalyse*.

In het rapport worden talloze macro-economische cijfers vergeleken voor de verschillende sociaal economische systemen die we kennen. Ik citeer de belangrijkste conclusie van het rapport: 'Allereerst moet de gedachte dat een hoge belastingdruk de welvaart en het welzijn van een land nadelig beïnvloedt naar het rijk der fabelen worden verwezen. Op bijna alle fronten doen de Scandinavische landen het beter dan de con-

Op bijna alle fronten doen de Scandinavische landen het beter

tinentale, mediterrane en Angelsaksische landen. De armoede in Scandinavië is geringer, ouderen worden beter verzorgd, er is minder discriminatie, en de gezondheidszorg en het onderwijs staan op een hoger peil.' Het feit dat de werkloosheid in Nederland zo laag is wordt niet veroorzaakt door een lage belastingdruk, maar door de omvangrijke deeltijdarbeid. Als in landen met een vergelijkbare groei per hoofd van de bevolking dezelfde hoeveelheid werk over hetzelfde aantal personen zou zijn verdeeld, zou Nederland zich nauwelijks onderscheiden van die andere landen.

In Nederland is de collectieve

lastendruk afgerond 39 procent van het bruto binnenlands product. In Scandinavië gemiddeld 46 procent. Die 7 procent verschil bedraagt voor Nederland in euro's van 2009 ongeveer 40 miljard. Als we dat afzetten tegen een op middellange termijn te bezuinigen bedrag van 35 miljard euro (waarvan de noodzaak discutabel is) betekent dit dat die bezuinigen niet nodig zijn als we in de komende 20 jaar de belastingdruk weer zouden opvoeren naar het Scandinavische niveau. Ik gebruik het woord 'weer' omdat we begin jaren tachtig op dat niveau zaten.

Een andere benaderingswijze is na te gaan wat de gevolgen zijn geweest van het verlagen van de collectieve lastendruk en de overheidsuitgaven in de afgelopen dertig jaar. Economische voordelen waren er volgens het CPB dus niet. Wat waren de nadelen? Bijvoorbeeld: Van eind jaren zeventig tot 2000 zijn in Nederland de uitgaven voor onderwijs in procenten van het bbp gedaald met ongeveer 3 procent en behoren nu tot de laagste in Europa.

Er is bij mijn weten nooit onderzoek gedaan naar de maatschappelijke kosten van het achterblijven van de onderwijsuitgaven, maar die moeten gigantisch zijn. Slecht onderwijs, vooral voor kinderen die bij het uitdelen van de vaardigheden niet vooraan stonden, houdt achterstand in stand,

wat de hoofdoorzaak is van talloze maatschappelijke kwalen, van opvoedingsproblemen tot criminaliteit en alles wat daar tussen zit. We geven jaarlijks miljarden uit aan de bestrijding ervan.

Eenzelfde redenering is te volgen voor bezuinigingen op gezondheidszorg, volkshuisvesting, welzijnsvoorzieningen enzovoort.

De afkeer onder de bevolking van belasting is diep ingesleten doordat met name de sociaal-democratie zich na het omarmen van de neoliberale agenda niet meer geroepen voelde het betalen van belasting te promoten. Wilders roept: minder belasting, dat is wat de mensen willen. Maar de eerste zin in het bovengenoemde CPB-rapport luidt: 'Belastingen zijn de prijs van beschaving.' Wat weerhoudt links ervan een gezamenlijke campagne te voeren onder het motto: *Vóór belastingverhoging, tegen bezuinigingen: vóór meer beschaving.*

Marcel van Dam is socioloog.